

Viite

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 18.1.2021

Suomea edustaa videokokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

Videokokouksen pääaiheena on **covid-19-koordinaatio**. Tarkoituksena on valmistella 21.1.2021 pidettävää Eurooppa-neuvoston jäsenten videokokousta. Tämän takia neuvoston puheenjohtajavaltio Portugalin aikaisti alun perin 26.1.2021 pidettäväksi suunniteltua eurooppaministerien kokousta.

Puheenjohtajavaltio ei ole toimittanut asiakohtaan tausta-asiakirjaa. Ennakkotietojen mukaan tarkoitus on keskustella erityisesti koronarokotteisiin liittyvistä kysymyksistä. Suomi kannattaa EU:n yhteisiä vahvoja toimia koronaviruksen taltuttamiseksi, koskien myös rokoteyhteistyötä. Yhteisen ja tehokkaan EU-strategian edistämistä tarvitaan viruksen voittamiseksi. Suomi tukee tavoitetta, jonka mukaan EU:ssa pyritään koordinoimaan jäsenvaltioiden toimia covid-19-pandemian hillitsemiseksi ja tiedottamaan toimista selkeästi EU:n tasolla. Kannatamme myös tietojenvaihdon, poikkihallinnollisen yhteistyön ja koordinaation edistämistä ja tehostamista nykyisten rakenteiden puitteissa. On tärkeää, ettei unionin toimilla rajoiteta jäsenvaltion mahdollisuutta tehdä tarvittaessa muista jäsenvaltioista poikkeavia toimia, jos se on välttämätöntä kansanterveyden ja yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi.

Puheenjohtajavaltio esittelee videokokouksessa **Portugalin puheenjohtajakauden painopisteitä**. Portugalin kolme pääprioriteettia ovat: 1) Euroopan elpymisen edistäminen vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla, 2) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpano oikeudenmukaisen ja osallistavan vihreän ja digitaalisen siirtymän varmistamiseksi sekä 3) Euroopan strategisen autonomian vahvistaminen pitäen samalla Eurooppa avoinna maailmalle. Näitä prioriteetteja edistetään viidellä toimintalinjalla, joita ovat Euroopan resilienssin vahvistaminen, sosiaalinen Eurooppa, vihreä Eurooppa, digitaalinen Eurooppa ja globaali Eurooppa. Suomi ottaa Portugalin puheenjohtajakauden painopisteet tiedoksi.

Lisäksi puheenjohtajavaltion on tarkoitus kertoa **Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin** valmistelutilanteesta. Konferenssin valmistelu on viivästynyt covid-19-pandemian takia. Päähuomio on ollut akuuttiin kriisiin vastaamisessa ja sen jälkeisessä toipumisessa. Myös pandemian johdosta käyttöön otetut rajoitukset ovat vaikuttaneet konferenssin toteutettavuuteen. Neuvoston, Euroopan parlamentin ja komission on tarkoitus sopia konferenssin mandaatista yhteisellä julistuksella. Toimielinten väliset keskustelut ovat vielä kesken. Auki on muun muassa kysymys konferenssin johtohahmosta. Tavoitteena on käynnistää konferenssi niin pian kuin mahdollista covid-19-pandemia huomioon ottaen. Suomi ottaa puheenjohtajavaltion tilannekatsauksen tiedoksi. Suomen kannat EU:n tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin on esitetty E-kirjeessä E 3/2020 vp.

Asialista:

Portugalin puheenjohtajakauden painopisteiden esittely	s. 3
Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi <i>Puheenjohtajavaltion tiedotusasia</i>	s. 7
Covid-19 – EU-koordinaatio <i>Keskustelu</i>	s. 10
Muut asiat	

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2021-
00015

VNEUS Siivola Heli(VNK)

11.01.2021

Asia

Eurooppaministerien videokokous 18.1.2021; Portugalin puheenjohtajakauden painopisteiden esittely

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 18.01.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Portugali esittelee eurooppaministereille puheenjohtajakautensa painopisteitä. Kyseessä on julkinen asiakohda. Puheenjohtaja keskittyy esittelyssä etenkin yleisten asioiden neuvostossa (YAN) kevään 2021 aikana käsiteltäviin teemoihin.

Portugalin puheenjohtajuusohjelma perustuu neuvoston 18 kuukauden työohjelmaan eli kolmen peräkkäisen puheenjohtajavaltion Saksan, Slovenian ja Portugalin sekä korkean edustajan Borrellin yhteiseen ohjelmaan (ns. trio-ohjelma), joka esiteltiin eurooppaministereiden epävirallisessa videokokouksessa 16.6.2020 ja hyväksyttiin neuvoston kirjallisella menettelyllä 19.6.2020.

Eurooppa-neuvosto sopi kesäkuussa 2019 EU:n uudesta strategisesta ohjelmasta (2019–2024). Portugali jatkaa puheenjohtajakaudellaan strategisen ohjelman painopisteiden toimeenpanoa.

Suomen kanta

Suomi ottaa Portugalin puheenjohtajakauden painopisteet tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Portugalin puheenjohtajakauden kolme pääprioriteettia ovat: 1) Euroopan elpymisen edistäminen vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla, 2) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpano oikeudenmukaisen ja osallistavan vihreän ja digitaalisen siirtymän varmistamiseksi sekä 3) Euroopan strategisen autonomian vahvistaminen pitäen samalla Eurooppa avoinna maailmalle. Näitä prioriteetteja edistetään viidellä toimintalinjalla, joita ovat Euroopan resilienssin vahvistaminen, sosiaalinen Eurooppa, vihreä Eurooppa, digitaalinen Eurooppa ja globaali Eurooppa.

Euroopan resilienssin vahvistaminen: Portugalin päätavoitteita ovat talouden elpyminen ja investointien vahvistaminen sekä solidaarisuuden ja arvojen lujittaminen. Portugali edistää MFF- ja elpymispaketin, ml. elpymis- ja palautumistukiväline (RRF), toimeenpanoa. Tavoitteena on tukea kriisistä toipumista, kestäväää kasvua ja työpaikkojen luomista. Keskeisessä asemassa on kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyväksyminen ja toimeenpano. Portugalin kaudella jatketaan myös MFF-sektoriaisetusten viimeistelyä. Neuvoston kannat koheesiopolitiikkaa koskeviin asetuksiin on tavoitteena hyväksyä huhtikuussa järjestettävässä koheesio-YANissa.

Portugalın puheenjohtajaohjelmassa painotetaan, että EU:n ydinarvojen vaalimisella on keskeinen asema Euroopan resilienssin vahvistamisessa. Esille nostetaan etenkin oikeusvaltioperiaate, demokratia, kaikenlaisen syrjinnän torjuminen, mediapluralismi ja disinformaation vastainen toiminta.

Komission oikeusvaltiovuosikertomuksen maakohtaisiin lukuihin perustuvaa neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua on tarkoitus jatkaa maaliskuun tai huhtikuun yleisten asioiden neuvostossa. Unkaria ja Puolaa koskevat SEU 7 artiklan menettelyt ovat alustavasti mahdollisina asiakohtina (kuuleminen tai tilannekatsaus) toukokuun yleisten asioiden neuvostossa. Portugali aikoo järjestää myös korkean tason oikeusvaltiokonferenssin Coimbrassa toukokuussa.

EU:n demokratiatoimintaohjelman toimeenpanosta keskustellaan mahdollisesti helmikuun yleisten asioiden neuvostossa. Portugali kiinnittää erityistä huomiota disinformaation torjuntaan ja vaaliprosesseihin kohdistuviin ulkoisiin uhkiin. Se haluaa vahvistaa myös laajemmin Euroopan kykyä vastata hybridi- ja kyberuhkiin.

Portugali edistää Covid-19-koordinaatiota ja jäsenvaltioiden yhteistyön tiivistämistä terveyssektorilla. Tavoitteena on minimoida kansalaisten elämään kohdistuvat vaikutukset ja turvata sisämarkkinoiden toiminta.

Portugali jatkaa myös muun muassa Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin edistämistä painottaen, että konferenssin tulisi mahdollistaa kansalaisten, erityisesti nuorten, aktiivinen osallistuminen ja tukea osaltaan EU-politiikkojen kehittämistä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Sosiaalinen Eurooppa: Portugalin tavoitteena on vahvistaa Euroopan sosiaalista mallia painottaen muun muassa työllisyystoimia, osaamisen kehittämistä, köyhyyden, epätasa-arvon ja syrjäytymisen vastaisia toimia sekä alueellista koheesiota. Portugali aikoo järjestää Portossa 7.-8.5.2021 sosiaalialan huippukokouksen, jossa on tarkoitus hyväksyä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa koskeva toimintasuunnitelma.

Vihreä Eurooppa: Portugalin tavoitteena on varmistaa, että taloudellinen elpyminen toteutuu kestäväällä ja innovatiivisella tavalla. EU:n tulee olla globaali ilmastojohtaja ja hyödyntää ilmastoneutraalin ja kestäväen talouden mukanaan tuomat kilpailuedut. Työtä jatketaan muun muassa vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal), ilmistolain, päästövähennystavoitteiden toteuttamisen, kestävien liikenne- ja energiastrategioiden, sinisen (merialan) talouden, kiertotalouden ja EU:n metsästrategian edistämiseksi.

Digitaalinen Eurooppa: Portugal haluaa varmistaa, että digitaalinen siirtymä tapahtuu oikeudenmukaisesti ja kaikkia hyödyttävällä tavalla. Prioriteetteina on vahvistaa Euroopan johtajuutta digitaloudessa, erityisesti innovaatioiden ja sääntelyn alalla, edistää julkishallintojen digitalisoitumista sekä edistää digitaalisen demokratian käsitettä ja globaalia digiyhteistyötä.

Globaali Eurooppa: Tavoitteena on vahvistaa EU:n roolia maailmalla panostamalla kumppanuuksiin ja multilateraalijärjestelmän lujittamiseen. Prioriteetteja ovat muun muassa EU:n ja Afrikan suhteiden syventäminen, Intia-suhteet, kumppanuudet itäisen ja eteläisen naapuruston kanssa, transatlanttisten suhteiden uudelleen vahvistaminen sekä kumppanuus Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEU 16 artikla 9 kohta

Käsittely Euroopan parlamentissa

Portugalin puheenjohtajakauden ohjelma esitellään Euroopan parlamentin täysistunnossa 20.1.2021.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 15.1.2021.

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen Portugalin puheenjohtajuusohjelmassa mainittuja asioita käsittelevissä eduskuntakirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Portugalin puheenjohtajakauden ohjelma <https://www.2021portugal.eu/en/programme/>
Neuvoston 18 kuukauden ohjelma 1.7.2020–31.12.2021 (asiakirja 8086/1/2020)
Strateginen ohjelma 2019–2024 (asiakirjan EUCO 9/19 liite)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heli Siivola (VNEUS), etunimi.sukunimi@vnk.fi, p. 0295 160 476.

EUTORI-tunnus

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2021-
00016

VNEUS Siivola Heli(VNK)

12.01.2021

Asia

Eurooppaministerien videokokous 18.1.2021; Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi; puheenjohtajan tiedotusasia

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 18.01.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin (Conference on the Future of Europe) on tarkoitus tuoda yhteen kansalaisia, erityisesti nuoria, ja EU:n toimielinten edustajia keskustelemaan Euroopan tulevaisuudesta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Konferenssin valmistelu on viivästynyt covid-19-pandemian takia.

Neuvoston puheenjohtajavaltio Portugalin on tarkoitus kertoa eurooppaministerien 18.1.2021 videokokouksessa lyhyesti konferenssin valmistelutilanteesta. Tavoitteena on käynnistää konferenssi niin pian kuin mahdollista covid-19-pandemia huomioon ottaen.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajavaltion tilannekatsauksen tiedoksi. Suomen kannat EU:n tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin on esitetty E-kirjeessä E 3/2020 vp.

EU:n tulee kyetä vastaamaan kansalaisten tarpeisiin ja odotuksiin. Suomi näkee EU:n tulevaisuutta koskevan konferenssin yhtenä keinona edistää kansalaisten osallistamista. Erityisesti nuorten osallistumista ja osallisuutta on edistettävä.

Konferenssin tulisi keskittyä kansalaisille tärkeisiin aiheisiin, kuten oikeusvaltioperiaate, ilmastonmuutos ja ympäristöhaasteet, kestävä kasvu, sosiaalinen ulottuvuus, kokonaisvaltainen turvallisuus, muuttoliike sekä EU:n rooli maailmassa. Suomi suhtautuu varauksellisesti institutionaalisten kysymysten käsittelyyn konferenssissa.

Toimielinten välistä tasapainoa ja EU:n perussopimuksia tulee kunnioittaa sekä konferenssin valmisteluvaiheessa että sen käynnistyttyä. Neuvoston tulee vaikuttaa ja osallistua konferenssiin ja sen valmisteluun aktiivisesti ja tasavertaisesti.

Toimielinten välisissä keskusteluissa tulisi tarkastella myös konferenssin käytännön toteuttamista covid-19-pandemian takia muuttuneissa olosuhteissa. Suomi pitää tärkeänä komission aikomusta kehittää uusia vuorovaikutus- ja osallistumismuotoja, mukaan lukien digitaaliset ratkaisut.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvosto pyysi joulukuussa 2019 neuvoston puheenjohtajavaltiota edistämään neuvoston kannan määrittämistä Euroopan tulevaisuutta koskevaan konferenssiin ja olemaan tältä pohjalta yhteydessä Euroopan parlamentin ja komission kanssa. Komissio antoi konferenssia koskevan tiedonannon tammikuussa 2020. Myös Euroopan parlamentti hyväksyi näkemyksensä konferenssiin tammikuussa 2020.

Alkuperäisten kaavailujen mukaan konferenssi olisi käynnistynyt jo toukokuussa 2020, mutta covid-19-pandemia on hidastanut prosessia. Päähuomio on ollut akuuttiin kriisiin vastaamisessa ja sen jälkeisessä toipumisessa. Myös pandemian johdosta käyttöön otetut rajoitukset ovat vaikuttaneet konferenssin toteutettavuuteen.

Coreper II hyväksyi neuvoston neuvottelumandaatin (9102/20) 24.6.2020. Neuvoston, Euroopan parlamentin ja komission on tarkoitus sopia konferenssin mandaatista yhteisellä julistuksella. Konferenssin lopputuloksista on tarkoitus raportoida vuonna 2022 Eurooppa-neuvostolle.

Eurooppaministerien epävirallisessa videokokouksessa 1.12.2020 puheenjohtajavaltio Saksa kertoi, että yhteistä julistusta koskevat toimielinten väliset keskustelut ovat vielä kesken. Konferenssin johtohahmosta ei ole saavutettu vielä yhteisymmärrystä. Asia on herättänyt kiinnostusta myös julkisuudessa. Puheenjohtaja korosti tarvetta varmistaa kansalaisten laaja osallistuminen. Eräänlaisena epävirallisena avauksena konferenssille ministerit keskustelivat 1.12.2020 videokokouksessaan Euroopan tulevaisuudesta nuorten kanssa. Keskusteluun osallistui 27 eurooppalaista nuorta 24 eri maasta.

Portugali toteaa puheenjohtajakauden ohjelmassaan tekevänsä kaikkensa varmistaakseen, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi tarjoaa mahdollisuuden keskustella EU-politiikkojen suunnasta sekä parhaista tavoista edetä integraatioprosessissa ja kansalaisten odotuksiin vastaamisessa. Ohjelmassa korostetaan, että konferenssin tulisi mahdollistaa kansalaisten, erityisesti nuorten, aktiivinen osallistuminen ja tukea osaltaan EU-politiikkojen kehittämistä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 15.1.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.1.2021

EUN 144/2020 vp – VNEUS2020-01207

EUN 118/2020 vp – VNEUS2020-00722

E 3/2020 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan näkökannat on esitetty selvityksessä E 3/2020 vp.

Asiakirjat

Kyseessä on puheenjohtajavaltion suullinen tiedotusasia.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNK/Lainsäädäntöneuvos Heidi Kaila, p. 0295 160 313.

EUTORI-tunnus

EU/2020/0544

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2021-
00019

VNEUS Korhonen Ville(VNK)

12.01.2021

Asia

Eurooppaministerien videokokous 18.1.2021; Covid-19-koordinaatio

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 18.01.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppaministerien videokokouksessa 18.1.2021 käydään keskustelu covid-19-koordinaatiosta. Tarkoitus on valmistella Eurooppa-neuvoston jäsenten 21.1. pidettävää videokokousta.

Puheenjohtajavaltio Portugali ei ole toimittanut asiakohtaan erillistä tausta-asiakirjaa.

Suomen kanta

Suomi kannattaa EU:n yhteisiä vahvoja toimia koronaviruksen taltuttamiseksi, koskien myös rokoteyhteistyötä. Yhteisen ja tehokkaan EU-strategian edistämistä tarvitaan viruksen voittamiseksi.

Suomi tukee tavoitetta, jonka mukaan EU:ssa pyritään koordinoimaan jäsenvaltioiden toimia covid-19-pandemian hillitsemiseksi ja tiedottamaan toimista selkeästi EU:n tasolla. Kannatamme myös tietojenvaihdon, poikkihallinnollisen yhteistyön ja koordinaation edistämistä ja tehostamista nykyisten rakenteiden puitteissa.

Suomelle on tärkeää, ettei unionin toimilla rajoiteta jäsenvaltion mahdollisuutta tehdä tarvittaessa muista jäsenvaltioista poikkeavia toimia, jos se on välttämätöntä kansanterveyden ja yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio Portugali ei ole toimittanut asiakohtaan erillistä tausta-asiakirjaa. Ennakkotietojen mukaan tarkoitus on keskustella erityisesti koronarokotteisiin liittyvistä kysymyksistä.

Komissio myönsi 21.12.2020 ensimmäisen EU-myyntiluvan saksalaisen BioNTech-Pfizerin Comirnaty-koronarokotteelle ja rokotukset alkoivat EU-jäsenmaissa 26.-27.12.2020. Yhdysvaltalaisen Modernan rokote sai myyntiluvan 6.1.2021, ja sen ensimmäisiä toimituksia odotetaan jäsenmailhin pian. Kummankin rokotteen toimitusmäärät ovat alussa pienehköjä, mutta kasvavat asteittain kevään mittaan. Komissio on ennakoinut, että AstraZenecan/Oxfordin rokotteelle voitaisiin antaa

myyntilupa vielä tammikuun aikana ja että neljäs myyntilupahakemus tulisi Euroopan lääkevirasto EMA:lle helmikuun puolivälissä.

EU on nyt varmistanut itselleen 760 milj. annosta myyntiluvan saaneita BioNTech-Pfizerin ja Modernan rokotteita. Kaikkiaan kuudesta rokotteesta koostuvaa EU:n portfolioa pyritään vielä täydentämään Novavaxin ja mahdollisesti myös Valnevan rokotteella.

Rokotteiden lisäksi covid-19-koordinaatiota jatketaan EU-tasolla koskien myös muun muassa matkustusrajoituksia, karanteeneja sekä testauskäytäntöjä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 15.1.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.1.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Korhonen/VNEUS 050 336 8017

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	EU:n tulevaisuus, koronavirukset, puheenjohtajuus, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Portugali
Hoitaa	STM, UM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TEM, TPK, TULLI, VM, VTV, YM